

عزم جدی باکو و تهران برای توسعه روابط دوجانبه

سفر رسمی الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان به جمهوری اسلامی ایران با فاصله یک سال از سفر رسمی قبلی نشانگر عزم و اراده سیاسی جدی باکو - تهران برای توسعه روابط دو جانبه است.

آران نیوز: پس از روی کار آمدن حسن روحانی رییس جمهوری اسلامی ایران، این سومین سفر رسمی الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان به کشورمان می باشد. علی اف در سال های 2014 و 2016 میلادی دو سفر رسمی به جمهوری اسلامی ایران داشته است. کارشناسان سیاسی و صاحب نظران در جمهوری آذربایجان بر این باورند که روابط سیاسی دو کشور پس از برقراری روابط دیپلماتیک جمهوری آذربایجان و جمهوری اسلامی ایران در سال 1992 میلادی در حال حاضر در بالاترین سطح قرار دارد و رییس جمهوری آذربایجان توانسته در راستای تحقق خط مشی حیدر علی اف رهبر فقید جمهوری آذربایجان جهت توسعه روابط با جمهوری اسلامی ایران گامهای موثری بردارد. حیدر علی اف رهبر پیشین جمهوری آذربایجان بود که توانست با روی کار آمدن در این کشور به سیاست های نادرست حکومت جبهه خلق نسبت به جمهوری اسلامی ایران پایان دهد. سیاست های نا سنجیده حکومت جبهه خلق در سال های 1992 و 1993 میلادی علیه جمهوری اسلامی ایران موجب تنش در مناسبات دو کشور شده بود و حیدر علی اف بعنوان یکی از سیاستمداران برجسته و کهنه کار شوروی سابق در سال 1993 میلادی با رسیدن به قدرت در جمهوری آذربایجان به این سیاست غلط حکومت جبهه خلق پایان داد و به بهبود روابط با جمهوری اسلامی ایران پرداخت. وی به اهمیت تقویت روابط با جمهوری اسلامی ایران بعنوان یکی از کشورهای قدرتمند منطقه که جمهوری آذربایجان مرز مشترک 765 کیلومتری با کشورمان داشت، توجه داشت و با سفرهای مکرر به ایران و دیدار با رهبر معظم انقلاب و مقامات بلند پایه جمهوری اسلامی ایران، پایه روابط دوستی دو کشور گذاشته شد. بهبود و تقویت روابط با جمهوری اسلامی ایران همچنین نسبت به اوضاع نخجوان که بر اثر مناقشه قره باغ در انزوا قرار گرفته بود، تاثیر مثبت گذاشت. جمهوری اسلامی ایران در آن دوره برای رفع مشکلات آوارگان جنگی جمهوری آذربایجان که بر اثر جنگ قره باغ از خانه و کاشنه خود اخراج شده بودند، کمک های قابل توجهی ارائه نمود. ایجاد شهرک های چادر نشین برای آوارگان جنگی از سوی جمهوری اسلامی ایران در چند شهرستان جمهوری آذربایجان و تامین همه نیازهای آنها، فعالیت های بشردوستانه کمیته امداد امام خمینی (ره) در باکو و چند شهر دیگر جمهوری آذربایجان از جمله کمک های به این کشور تازه استقلال یافته که اقتصاد آن در یک شرایط نابسامان قرار داشت، به شمار می رفت. البته جمهوری اسلامی ایران علاوه بر کمک های اقتصادی و بشردوستانه، مساعدت های سیاسی خود به جمهوری آذربایجان جهت حل مناقشه قره باغ که از مشکلات عمده این کشور بود را هرگز دریغ نکرد. جمهوری اسلامی ایران ضمن حمایت از تمامیت ارضی جمهوری آذربایجان همواره بر حل سیاسی مناقشه میان این کشور و ارمنستان تاکید دارد. سیاست حیدر علی اف در راستای تقویت روابط با جمهوری اسلامی ایران از سوی الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان نیز ادامه داشته است. موضع گیری اصولی الهام علی اف در برخی مسایل بین المللی از جمله نسبت به تحریم های ظالمانه غرب علیه جمهوری اسلامی ایران موجب تحکیم اعتماد متقابل میان دو کشور شده است. علی اف بارها در سطوح بین المللی مختلف مخالفت کشورش با اعمال تحریم ها علیه جمهوری اسلامی ایران را بیان کرده و خواستار رفع هرگونه اختلاف نظرهای موجود مربوط به برنامه هسته ای کشورمان از طریق روش های مسالمت آمیز و مذاکرات شده است. جمهوری آذربایجان همچنین از اولین کشورهای بود که ضمن استقبال از توافق برجام، آمادگی برای گسترش روابط خود با کشورمان در همه زمینه ها را اعلام کرد. دولت جمهوری آذربایجان همچنین در شرایط ادامه توطئه های گوناگون غرب علیه جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد، این کشور هرگز به میدانی علیه جمهوری اسلامی ایران تبدیل نخواهد شد. روابط جمهوری آذربایجان و ایران در دولت یازدهم به ریاست حسن روحانی وارد مرحله جدید شده و در واقع تحرکی بی سابقه در مناسبات دو کشور برای بسط هر چه بیشتر روابط و همکاری های فیمابین در همه حوزه ها مشاهده می شود. با توجه به این که سه سفر رسمی از شش مجموع سفر الهام علی اف به جمهوری اسلامی ایران در دوره ریاست جمهوری وی، در چهار سال اخیر انجام گرفته است، نشانگر گسترش بی سابقه روابط دو کشور در این مرحله و نیز علاقه باکو و تهران برای تعمیق مناسبات فیمابین می باشد. در این حال روسای جمهوری ایران و جمهوری آذربایجان در سه سال اخیر بطور کلی هفت بار دیدار کرده و این دیدارها از لحاظ تقویت روابط دوجانبه و نیز همکاری های منطقه ای از اهمیت خاص برخوردار است. روسای جمهوری ایران و آذربایجان در این دیدارها علاوه بر گسترش روابط دوجانبه در حوزه های مختلف، راهکارهای توسعه همکاری های منطقه ای را نیز بررسی کردند و برگزاری دیدار سه جانبه حسن روحانی، الهام علی اف و ولادیمیر پوتین روسای جمهوری ایران، آذربایجان و روسیه در باکو در مرداد ماه سال جاری نتایج این دیدار و مذاکرات سران دو کشور می باشد. دیدار سه جانبه روسای جمهوری ایران، آذربایجان و روسیه در باکو در واقع پایه گذار فرمت جدید همکاری های منطقه ای بود و این دیدار تاریخی مورد توجه مجامع بین المللی قرار گرفت. در بیانیه مشترک سران ایران، روسیه و آذربایجان در پایان این دیدار، عزم راسخ سه کشور برای گسترش همکاری در همه زمینه ها انعکاس یافته است. این دیدار به اجرای برخی پروژه های منطقه ای و بخصوص استفاده هر چه بیشتر از ظرفیت های ترانزیتی سه کشور از طریق تکمیل دالان حمل و نقل شمال جنوب، تحرک جدی بخشید. بطور کلی تا به حال میان ایران و جمهوری آذربایجان بیش از 120 سند همکاری در حوزه های مختلف سیاسی، اقتصادی، امنیتی، فرهنگی و گردشگری به امضا رسیده و در حال حاضر یک مبنای حقوقی بسیار مناسب برای توسعه روابط فیمابین در همه عرصه ها فراهم است. این در حالی است که برخی محافل بیگانه غربی و صهیونیستی به ریشه های عمیق و مشترکات تاریخی، دینی و فرهنگی مردمان ایران و جمهوری آذربایجان متوجه بوده و برای ایجاد تفرقه و اختلاف میان دو کشور همسایه و دوست، تلاش های بی وقفه داشتند. این محافل بیگانه برای ایجاد بدبینی میان ایران و جمهوری آذربایجان نسبت به یکدیگر بیشتر از اهرم های مختلف و بخصوص رسانه های تحت نظارت خود استفاده کردند ولی بر اثر عزم جدی مسوولان دو کشور همه این تلاش های خصمانه بی نتیجه بوده است. در این ارتباط الهام علی اف در یکی از سخنرانی های خود اعلام کرد که دوستی آذربایجان و ایران شکست ناپذیر است و هیچ نیروی بیگانه ای نمی تواند بین ما ایجاد تفرقه کند.

علی اف همچنین اتحاد آذربایجان و ایران را برای آینده دو کشور و نیز منطقه بسیار مهم عنوان کرد.

رییس جمهوری آذربایجان در مهر ماه سال جاری نیز طی سخنانی در مراسم تسلیم استوارنامه جواد جهانگیرزاده سفیر جدید کشورمان در جمهوری آذربایجان با اشاره به قرار گرفتن روابط جمهوری آذربایجان و ایران در سطح بالا و توسعه با سرعت مناسبات فیمابین در همه حوزه ها، آن را نشانه اراده سیاسی روسای جمهوری دو کشور عنوان کرد.

رییس جمهوری آذربایجان همچنین علاقمندی کشورش برای تحکیم هر چه بیشتر روابط دوستی و برادری با جمهوری اسلامی ایران را اعلام کرد.

ایران و جمهوری آذربایجان همچنین در قالب نهادهای بین المللی از جمله در سازمان ملل متحد، سازمان همکاری اسلامی و سازمان همکاری اقتصادی (اگو) همکاری های نزدیک داشته و باکو همواره از موضع گیری تهران در رابطه با مناقشه قره باغ و حمایت از تمامیت ارضی جمهوری آذربایجان ابراز قدردانی کرده است.

همچنین چالش ها و تهدیدات موجود در منطقه از جمله ضرورت مبارزه مشترک با تروریسم بین المللی برقراری روابط تنگاتنگ و همکاری های گسترده میان جمهوری آذربایجان و جمهوری اسلامی ایران را ایجاب می کند.

بنا بر این گام های موثر برداشته شده در راستای تقویت روابط سیاسی ایران و جمهوری آذربایجان تاثیر مثبت به توسعه همکاری های اقتصادی دو کشور داشته است که طرح های مشترک در دست اجرا در حوزه های اقتصادی مختلف بیانگر این واقعیت است.

**** روابط اقتصادی ایران و جمهوری آذربایجان - تلاش های مشترک برای استفاده از ظرفیت های فراوان همکاری های اقتصادی:**

در چند سال اخیر گام های موثری در راستای توسعه روابط و همکاری های اقتصادی ایران و جمهوری آذربایجان برداشته شده است.

با مرور بر سفرهای متقابل و مرتب مقامات دو کشور و نیز مذاکرات انجام گرفته و توافقات حاصل شده میان جمهوری آذربایجان و ایران می تواند گفت که دو کشور برای استفاده هر چه بیشتر از ظرفیت های موجود جهت توسعه روابط اقتصادی در شرایط مناسبات سیاسی بسیار خوب، عزم راسخ دارند.

کارشناسان بر این باور هستند که بحران اقتصادی و مالی در جهان و کاهش قیمت نفت در بازارهای جهانی ایجاب می کند تا دو کشور همسایه برای مقابله با تاثیرات منفی این بحران به تعاملات خود در حوزه های اقتصادی مختلف بیاورند و بصورت مشترک از ظرفیت های یکدیگر به نحو احسن بهرمنند شوند.

میان ایران و جمهوری آذربایجان تا به حال بطور کلی 40 سند همکاری در حوزه های اقتصادی مختلف به امضا رسیده و امضای 21 سند دیگر نیز در دستور کار قرار دارد.

در راستای تقویت روابط اقتصادی جمهوری آذربایجان و ایران کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی دو کشور بسیار فعال بوده است.

الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان در رابطه با تلاش های کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی ایران و جمهوری آذربایجان جهت توسعه روابط اقتصادی فیمابین، مدال دوستی این کشور را به محمود واعظی رییس ایرانی این کمیسیون اعطا کرد.

بنا بر این سال جاری از لحاظ عملی کردن توافقات حاصله میان ایران و جمهوری آذربایجان و گسترش روابط اقتصادی فیمابین از جمله اجرای برخی پروژه های مشترک، سال پر تحرکی بود.

برگزاری مراسم کلنگ زنی پیل ریلی آستارا آستارا در مرز ایران و جمهوری آذربایجان رویداد مهم در راستای اتصال خطوط آهن دو کشور همسایه در قالب تکمیل دالان حمل و نقل شمال جنوب بود.

این مراسم اول اردیبهشت امسال با حضور روسای کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی و مسوولان راه دو کشور برگزار شد.

همچنین بر اساس توافقات حاصله میان دو کشور همزمان با این سازه حمل و نقل، ساخت خط ریلی 8.3 کیلومتری از ترمینال راه آهن آستارای جمهوری آذربایجان تا مرز ایران و نیز ساخت خط ریلی 1.7 کیلومتری و ترمینال جابجایی محموله ها در خاک ایران آغاز شد.

بر اساس کارهای انجام گرفته در این راستا اداره راه آهن جمهوری آذربایجان در اواسط آبان ماه طی گزارشی از پایان کارهای ساخت و ساز خط ریلی جدید 8.3 کیلومتری از پایانه راه آهن آستارای جمهوری آذربایجان تا مرز جمهوری اسلامی ایران را خبر داد.

همچنین بنا به توافق حاصله مراسم افتتاح این خط و نیز پیل ریلی جدید در مرز مشترک دو کشور تا عید نوروز برگزار خواهد شد.

در مرداد ماه سال جاری مراسم کلنگ زنی کارخانه مشترک خودروسازی در کوی صنعتی نفتچالا واقع در 168 کیلومتری جنوب باکو با حضور شاهین مصطفی اف وزیر اقتصاد جمهوری آذربایجان و محمدرضا نعمت زاده وزیر صنعت، معدن و تجارت ایران برگزار شد که یکی از رویداد های مهم در عرصه همکاری های اقتصادی دو کشور می باشد.

ظرفیت تولید این کارخانه که بر اساس طرح مشترک 15 میلیون دلاری شرکت های ایران خودرو و آدیووکاز' احداث می شود، 10 هزار دستگاه خودرو سواری در سال خواهد بود.

همچنین در دی ماه سال جاری و در سفر علی ربیعی وزیر کار، تعاون و رفاه اجتماعی جمهوری اسلامی ایران به جمهوری آذربایجان مراسم کلنگ زنی کارخانه مشترک داروسازی در منطقه پیر الهی حومه باکو برگزار شد.

کارخانه مشترک داروسازی جمهوری اسلامی ایران و جمهوری آذربایجان با سرمایه گذاری بیش از 21 میلیون دلاری از سوی دو کشور در سه ماه سوم سال 2018 میلادی مورد بهره برداری قرار خواهد گرفت و در فاز نخست در آن 84 قلم دارو برای درمان امراض قلب و عروق، اعصاب و روان، ضد حساسیت، ضد ویروس و مکمل های دارویی تولید خواهد شد.

با توجه به این که جمهوری آذربایجان صد درصد داروهای مورد نیاز خود را از خارج تامین می کند، ساخت این واحد تولیدی تحولات اساسی در تامین نیازهای این کشور به دارو ایجاد خواهد کرد و فرصت برای صادرات بخشی از محصولات این کارخانه مشترک به کشورهای همسایه از جمله روسیه، گرجستان و قزاقستان فراهم خواهد شد.

مذاکرات انجام گرفته میان ایران و جمهوری آذربایجان و نیز علاقه متقابل محافل کاری دو کشور برای گسترش همکاری نشان می دهد که تعداد طرح های مشترک اقتصادی بین طرفین افزایش خواهد یافت.

بیش از یکصد سفر متقابل هیات های ایران و جمهوری آذربایجان و برگزاری سه اجلاس کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی در سه سال اخیر و نیز 15 همایش اقتصادی و نمایشگاهها ظرف یک سال اخیر بیانگر علاقه متقابل برای گسترش همکاری های اقتصادی و اجرای فعالیت های مشترک می باشد

راه اندازی قطار مسافربری نخجوان مشهد در دی ماه سال جاری اقدامی مهم در راستای توسعه گردشگری میان ایران و جمهوری آذربایجان و نیز تقویت روابط مردمی دو کشور بود.

همچنین برنامه ریزی شده است، در آینده نزدیک پرواز های مسافربری در مسیر ارومیه قیله واقع در 225 کیلومتری شمال غرب باکو بالعکس تحقق یابد.

بر اثر تلاش های مشترک دو کشور در راستای توسعه روابط اقتصادی حجم گردش تجاری فیمابین در سال جاری در مقایسه با یک سال قبل 70 درصد افزایش پیدا کرد.

مسوولان اقتصادی جمهوری آذربایجان حجم کل سرمایه گذاری جمهوری اسلامی ایران در اقتصاد جمهوری آذربایجان را دو میلیارد و 700 میلیون دلار اعلام کرده اند.

همچنین بر اساس آمار رسمی جمهوری آذربایجان در حال حاضر بیش از 530 شرکت ایرانی در حوزه های اقتصادی مختلف کشور آذربایجان فعال هستند.

به همین دلیل است که شاهین مصطفی اف وزیر اقتصاد جمهوری آذربایجان اخیرا جمهوری اسلامی ایران را از شرکای مهم بازرگانی برای کشورش عنوان کرد و فعالیت مشترک دو کشور همسایه در راستای اجرای برخی طرح های اقتصادی را موفقیت آمیز خواند.

توافق برجام همچنین شرایط خوبی برای توسعه همکاری های اقتصادی ایران و جمهوری آذربایجان در بخش انرژی از جمله در صنعت نفت و گاز فراهم کرد.

در یک سال اخیر سفرهای متقابل و مرتب مقامات و هیات های بخش انرژی با هدف بررسی ظرفیت های همکاری در این حوزه اقتصادی انجام گرفته است.

در حال حاضر ایران و جمهوری آذربایجان تاسیس یک شرکت بین المللی برای فعالیت مشترک در میادین انرژی در دریای خزر را بررسی می کنند.

همکاری دو کشور در حوزه انرژی برق را می توان موفقیت آمیز خواند و بر این مبنای دو سال گذشته میلادی یک خط جدید انتقال برق 330 کیلوولتی ایمیشلی- پارس آباد میان دو کشور مورد بهره برداری قرار گرفت.

همچنین یکسان سازی خطوط انتقال برق ایران جمهوری آذربایجان و روسیه در دستور کار قرار می گیرد و سه کشور توافقنامه مربوطه در این زمینه نیز امضا کردند.

اجرای این پروژه به افزایش مبادله نیروی برق میان سه کشور و نیز ترانزیت برق به کشورهای دیگر کمک خواهد کرد.

با این حال مسوولان ایران و جمهوری آذربایجان حجم گردش تجاری و سطح تعاملات اقتصادی فعلی را مطابق با ظرفیت های موجود دو کشور نمی دانند و به همین دلیل بر

ضرورت توسعه روابط در حوزه های مختلف اقتصادی و ایجاد بهترین شرایط برای همکاری بخش خصوصی دو کشور تاکید دارند.

****** مشترکات تاریخی، فرهنگی و دینی سرمایه بزرگ برای توسعه روابط در همه حوزه ها

مردمان ایران و جمهوری آذربایجان که از مشترکات تاریخی، فرهنگی و دینی برخوردار هستند پس از فروپاشی شوروی سابق فرصتی برای برقراری مجدد روابط تنگاتنگ به دست آوردند.

در جمهوری آذربایجان براین باور هستند که کمترین افراد را در این کشور می توان یافت که قوم و خویش در ایران نداشته باشد.

با توجه به مشترکات فرهنگی و دینی و این که اکثریت شهروندان جمهوری آذربایجان شیعه هستند، در زمان شوروی سابق مردم این کشور همواره با آرزوی دیدار با نزدیکان خود و نیز زیارت اماکن دینی در ایران با حسرت خاص به آن سوی رود ارس می نگریستند.

استقلال جمهوری آذربایجان همراه با برآورده شدن آرمان های ملی مردم این کشور شرایط خوبی برای برقراری روابط با کشورهای اسلامی از جمله جمهوری اسلامی ایران فراهم کرد.

در واقع در 25 سال گذشته از استقلال جمهوری آذربایجان جهت توسعه روابط مردمی و تقویت تعاملات فرهنگی و دینی با جمهوری اسلامی ایران گامهای قابل توجه از سوی هر دو کشور برداشته شده است.

همه ساله هزاران نفر از شهروندان جمهوری آذربایجان با زیارت از اماکن مقدسه در جمهوری اسلامی ایران فرصت آشنایی نزدیک با فرهنگ کشورمان را دارند.

مسوولان جمهوری اسلامی ایران و جمهوری آذربایجان مشترکات فرهنگی را سرمایه بزرگ برای توسعه روابط سیاسی و اقتصادی دو کشور می دانند و از هر گونه ابتکارات در این زمینه بطور متقابل در سطح دولت حمایت می شود.

همه ساله برنامه های فرهنگی و هنری زیادی در شهرهای مختلف جمهوری آذربایجان و جمهوری اسلامی ایران برگزار می شود.

برگزاری هفته فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در جمهوری آذربایجان، نمایشگاه هنرمندان ایرانی در باکو و شهرهای دیگر، هفته های فیلم ایران در آذربایجان از جمله همکاری های دو کشور در حوزه فرهنگی می باشد.

با توجه به علاقه خاص مردم جمهوری آذربایجان به فیلم های تولیدی کارگردانان ایرانی و بخصوص سریال های دینی، در سال های اخیر گامهای مهم در راستای دوبله فیلم های ایرانی به زبان آذری برداشته شده است.

همچنین همکاری میان هنرمندان جمهوری آذربایجان و جمهوری اسلامی ایران بخصوص در حوزه تئاتر بیش از پیش گسترش می یابد.

در سال جاری میلادی نمایشگاه مساجد جمهوری آذربایجان در تبریز برگزار شد و همچنین برنامه ریزی شده که در سال آینده هفته فرهنگ جمهوری آذربایجان در شهرهای تهران، اصفهان و اردبیل برگزار شود.

البته با توجه به ظرفیت های بزرگ برای همکاری دو کشور در حوزه فرهنگی، کارهای انجام گرفته در این عرصه را نمی توان رضایت بخش خواند و فعالیت های هماهنگ شده و تلاش های بیشتر نهادهای مربوطه در هر دو کشور جهت استفاده حداکثر از این ظرفیت ها می تواند به تعمیق تعاملات فرهنگی فیما بین کمک کند.

بنا بر این کارشناسان ابراز عقیده کردند سفر رسمی الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان به ایران می تواند جهت استفاده بیشتر از ظرفیت های موجود در روابط سیاسی، اقتصاد و فرهنگی دو کشور تحرک جدید بخشد.